

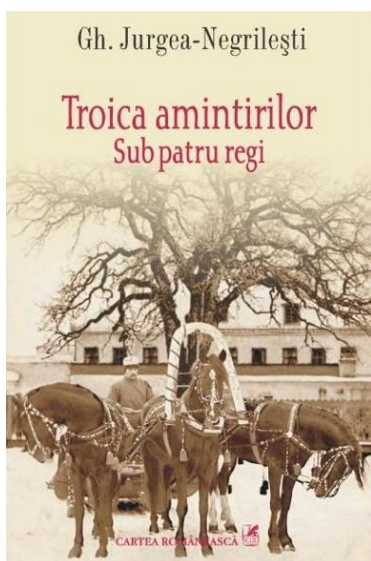
O Altfel De Istorie A României Sub Patru Regi

A Different History of Romania Under Four Kings

Une histoire différente de la Roumanie sous quatre rois

Drd. Emanuel BĂLAN

Gh. Jurgea-Negrilești, *Troica amintirilor. Sub patru regi*, ediția a III-a, Cartea Românească-Polirom, 2014, 480 p.

Cartea lui Jurgea-Negrilești este una dintre cărțile care trebuie citite pentru a înțelege mai bine o epocă aflată între Belle Epoque și 23 August 1944 și ale sale personaje, în fapt o galerie întregă de personalități.

Dar cine este autorul? Născut în 1904, ca fiu al boierului moldovean Paul Jurgea-Negrilești și al Nastasiei Kartamishewa, odraslă a consulului rus din Galați ce îndeplinea în același timp și funcția de delegat al Rusiei pe lângă Comisia Europeană a Dunării. O familie, pe ambele ramuri, cu o istorie interesantă, cu privilegii uriașe, una cosmopolită, care avea ușile deschise în înalta societate. La îndemnul lui Constantin Țoiu, prin anii '70 și-a scris memoriile, fragmente fiind publicate de Țoiu înainte de 1989 în *Almanahul Uniunii Scriitorilor*. Memoriile au fost tipărite abia după revoluție. Prima ediție a apărut la Editura Cartea

Românească sub titlul *Troica amintirilor. Sub patru regi*, cu o prefață de Constantin Țoiu și o Postfață de Doris Jurgea-Negrilești, soția care i-a administrat scrisul.

Cartea este una de memorii, un manual de istorie, scrisă cu eleganța boierului, cu o oarecare detașare. Personajele sunt redată fără cinism, așa cum erau, într-un pastel al unei lumi apuse. Memoriile au fost editate de către soția autorului, Doris Jurgea-Negrilești, împreună cu romancierul Constantin Țoiu, aceștia ordonând cronologic capitole autonome. Despre carte, Constantin Țoiu spune că aceasta „capătă deseori caracterul unei cronici istorice, subiectivă, desigur, însă plină de interes. Dar, mai ales, plină de mult farmec, de un stil spontan, atrăgător. E ceva – păstrând, desigur, toate proporțiile – în genul «parșivului» marchiz de Custine, minus apucăturile... Pline de

originalitate și de o anume percutanță psihologică sunt replicile «istorice» semănate de-a lungul acestui text fluent, făcând, cu siguranță, deliciul cititorului”.

Lucrarea prezintă interes atât pentru istorici, cât și pentru istoricii literari. Primii ar fi atenți, cu precădere, la culisele unor importante acte politice, iar cei din cea de-a doua categorie s-ar apleca mai mult asupra unor amănunte din viața unor scriitori precum: Ion Vinea, Pamfil Șeicaru, Camil Petrescu, Mateiu Caragiale, Octavian Goga, Mihail Sadoveanu, Păstorel Teodoreanu, N. D. Cocea, Duiliu Zamfirescu ș.a. Gh. Jurgea-Negrilești îi introduce în scenă pe aceștia prin intermediul unor episoade care nu au neapărat legătură cu lumea literară, ci cu anumite situații existențiale în care aceștia sunt surprinși.

Autorul descrie evenimentele la care a fost martor încă pe când era copil, fiind un observator fin, scenele fiind redată cu lux de amănunte, iar amintirile evident fiind prelucrate, trecute și prin filtrul fanteziei, totul pe un ton lejer și neinhibat. Cartea excelează prin portretele realizate personalităților, autorul trăind de mic în lumea bună a perioadei, surprinzând excelent decalajele dintre cei bogați și cei săraci.

Portretizarea personajelor este realizată pe două coordonate, pe percepția din momentul desfășurării acțiunii și ulterior, după completarea cu alte date aflate. Este foarte interesantă portretizarea lui Carol al II-lea: „De la Ferdinand Rex, Carol moștenise gustul coniacului Château-Pollet. Al șampaniei Lanson (goût américain). Al havanelor claro, Villar y Villarclaro și al femeilor împlinite la trup. Îi plăceau coapsele bogate, vînjoase. De fapt, pentru coapsele lui Zizi Lambrino și-a riscat tronul prima dată. În 1917, în plin război, s-a petrecut escapada de la Odessa. Venit acolo cu Zizi, a găsit un consul bleg și speriat, care i-a căsătorit. Act perfect legal și care n-a putut fi anulat de un comunicat al Palatului. Asemenea procedură nu există în legislația noastră. Iar Zizi, fiind administrată de o mamă isteată și ambițioasă, s-a grăbit să-i facă un băiat. Botezat Carol, bineînțeles. Astfel, luînd-o pe Elena a Greciei, Carol a devenit bigam. Situație delicată, din care, mai târziu, mult mai târziu, avocații din Paris și din Lisabona aveau să tragă mari foloase. De obicei, omul ajunge la starea de dobitocie prin indiferență și mulțumire de sine. Carol se interesa de toate, dar și de te miri ce. Cita din *Biletele de papagal* ale lui Arghezi, cunoștea și aprecia vinul de Pîhnești (un vin rar, negru, din regiunea Hușilor). Îl adora pe Caragiale“. Într-o altă secvență, autorul ne prezintă un Carol cu o minte sclipitoare, dublată de o lipsă completă și totală de scrupul: „Nu-mi trebuie avocați care să-mi explice Constituția, am nevoie de dulăi care mușcă. Cine spune asta? Carol al II -lea, stînd de vorbă cu Cezar Petrescu, pe atunci director al ziarului *România*. A fost o vreme cînd Regele a fost subjugat de farmecul lui Cezar. Lucrurile au mers pînă acolo încît Carol i-a dăruit o pereche de butoni de manșetă cu cei doi ”C” încărligați. I-a plătit și datoriile de la jocul de cărți. Aici însă Carol își trădă firea calică. Oamenii Palatului au lansat zvonul că se desființează România, și că Cezar Petrescu era în dizgrație. Atunci, cămătarii din București, din Dudești, s-au grăbit să vîndă polițele lui Cezar cu mari reduceri.

-Ți-ai plătit polițele, i-a spus Regele lui Cezar, banii ți-i vor reține din drepturile de autor. Nemaipomenit! Reținerile s-au făcut la valoarea nominală, iar Fundațiile Regale-Editura, câștigă sută la sută”.

Și alte personalități sunt descrise, precum Carol I, Ferdinand, Carmen Sylva, Brătianu, fiul lui Alexandru al III-lea al Rusiei, Corneliu Zelea-Codreanu, Antonescu ș.a. Conținutul amintirilor este divers. Martor a două războaie mondiale, autorul nu rămâne centrat doar pe ele, abordând o suită de problematici care au legătură cu viața publică în general.

Detășat, Gh. Jurgea-Negrilești analizează și aspectele contradictorii ale perioadei antonesciene, mareșalului fiindu-i dedicate câteva pasaje care surprind destinul său: „E un personaj shakespeareian. Și el plutește într-o visare abstractă, complet rupt de orice realitate. Și cu el se joacă destinul, l-a ridicat sus, sus de tot, pentru a-l arunca în fața plutonului de execuție. Voi, care rămâneți aici, veți fi în primele loji pentru a asista la dramă“. Întreaga viață social-politică românească ajunge în punctul său culminant în preajma zilei de 23 August 1944.

Finalul cărții anunță epoca comunistă în care urma să intre România: „A doua zi am plecat spre București. Pătrundeam tot mai adânc în acel «Pasaj» al istoriei care avea să ne dea peste cap... N-am prea mers mult și am întâlnit un grup de civili înarmați. Pe tot caldarîmul se întindea un strat de cartușe trase din arme automate. Morții se cărau cu o cotigă. În august, Bucureștiul nu e niciodată vesel. Dar acum, deasupra centrului se întindea un lințoliu de fum maroniu, care nu mișca. Nu era nici cea mai mică adiere. Nefiind nici un vehicul, nici o vietate, goneam cu peste o sută la oră. Dar inutil. Orice aș fi făcut, nu mai puteam ieși de sub acest lințoliu. Era capitala viitoarei țări a nimănui“.

Un capitol aparte îi este dedicat lui Păstorel Teodoreanu, de care l-a legat o caldă prietenie, „Dragă Păstorel”, dar numeroase rememorări îi înfățișează și pe Vinea, Cezar Petrescu ori Pamfil Șeicaru.

Prin felul în care scrie, autorul aduce istoria în prezent, pentru că, așa cum declara el însuși, „Nimeni nu-mi poate contesta calitatea de martor al epocii mele. Am consemnat acest proces-verbal ca grefierul lui Stendhal, în fața viitorimii – veritabila Curte cu juri”.